Datum raad	16 december 2021	Zaaknummer	
		1948414311	
Datum college	2 november 2021		
		Portefeuille	Infrastructuur, duurzaamheid, winkelcentra
			H.G.W.M. van Rooijen
Onderwerp	Programma Water en Riolering 2022 - 2026		

Samenvatting
Het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) 2017 – 2022 was het eerste GRP voor de gemeente Meierijstad. Dit GRP loopt dit jaar af. Het afgelopen jaar is gebruikt om een nieuw rioleringsplan op te stellen dat al rekening houdt met de komende Omgevingswet. De naam van het nieuwe rioleringsplan verwijst hiernaar: Programma Water en Riolering 2022 – 2026, hierna te noemen als PWR. Belangrijk gevolg van het voorsorteren op de komst van de Omgevingswet is dat het thema water en riolering wordt gezien als een ruimtelijke opgave. Om aan deze ruimtelijke opgave de juiste invulling te geven is de klimaatonderlegger voor Meierijstad opgesteld.

Na een terugblik blijkt dat de ingezette richting voldoet, deze zetten we voort via het nieuwe PWR. Onze visie en ambitie voor de watertaken en klimaatadaptatie is in samenhang met de omgevingsvisie aangeduid. Belangrijk vertrekpunt hierin is dat met de komst van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is ingestoken op water als een ruimtelijke opgave. Onder de Omgevingswet laat dit zich vertalen in een veilige (water als ruimtelijke opgave) en gezonde (inzameling en transport door riolering) leefomgeving. De visie in het PWR is uitgewerkt naar de onderdelen afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater.

Wij streven naar een solide beleid ten aanzien van de financiering van onze strategie. Het financieel beleid is gericht op een goede instandhouding van de bestaande voorzieningen en de vervanging hiervan op de lange termijn, rekening houdend met nieuwe inzichten en klimaatveranderingen.

Voor een klimaat robuust Meierijstad is het belangrijk dat niet alleen de gemeente in actie komt, maar ook de particulieren en bedrijven zelf. De komende planperiode richten wij ons op het stimuleren van het afkoppelen bij particulieren en bedrijven en het vergroten van de bewustwording. Wij hebben hierbij tevens aandacht voor het verduurzamen van de

afvalwaterketen en waar mogelijk richten we ons op het behalen van meerdere doelstellingen tegelijk zoals het vergroenen van de gemeente en het vergroten van de biodiversiteit.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad
Riolering is een onderdeel van programma 7 “Volksgezondheid en Milieu” van het document Mijlpalen van Meierijstad 2017 – 2022.

Behandeling in commissie
1 december 2021

Ontwerpbesluit gemeenteraad
1. te besluiten het Programma Water en Riolering 2022 - 2026 vast te stellen en in werking te laten treden per 1 januari 2022;
2. te besluiten om voor het onderdeel water en riolering het kostendekkingsplan als input te gebruiken voor de meerjarenbegroting;
3. te besluiten de kosten voor de uitvoering van het Programma Water en Riolering 2022 te dekken middels de rioolheffing gebaseerd op de Verordening Rioolheffing Meierijstad 2022 waarvoor een separaat raadsvoorstel wordt ingediend.

Waarom naar de raad
1. het betreft de uitwerking van wettelijke taken (zorgplichten);
2 de bevoegdheid tot het vaststellen van een gemeentelijk rioleringsplan is vastgelegd in de Wet milieubeheer.

Aanleiding
De gemeente Meierijstad heeft op basis van de Wet milieubeheer de wettelijke plicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) te maken. De inwoners van de gemeente Meierijstad hebben namelijk graag droge voeten en liever geen contact met schadelijke ziektekiemen en chemische stoffen welke met de riolering worden afgevoerd naar de rioolwaterzuivering. Het GRP is een beleids- en beheerplan dat op hoofdlijnen weergeeft hoe de gemeente invulling geeft aan de gemeentelijk watertaken. Deze hebben betrekking op afvalwater, regenwater, grondwater en oppervlaktewater.
Om mee te kunnen bewegen met de ontwikkelingen is het wenselijk het GRP periodiek te actualiseren. De looptijd van het vigerende GRP verstrijkt eind dit jaar. Daarom is voor de periode 2022 - 2026 een nieuw GRP opgesteld, met een naamswijziging en aangepaste opzet. Hierbij wordt voorgesorteerd op de komst van de Omgevingswet in 2022, die het opstellen van programma's voorschrijft. Vandaar dat we nu spreken van het Programma Water en Riolering (PWR).
Het PWR laat zien dat de gemeente Meierijstad verder bouwt aan een robuust en flexibel water- en rioleringssysteem met het oog op een veilige en een gezonde leefomgeving. Het beleid is aangepast op basis van maatschappelijke inzichten, voortschrijdend inzicht en uitkomsten van onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Het belangrijkste verschil ten opzichte van het vigerende rioleringsplan is dat water en riolering worden gezien als ruimtelijke opgave, waarvoor de Klimaatonderlegger een belangrijke basis vormt. Een andere belangrijke wijziging is het insteken op communicatie en bewustwording bij burgers en bedrijven middels het inzetten van een afkoppelcoach.

De belangrijkste uitgangspunten voor het PWR zijn:
a. het stedelijke watersysteem wordt in stand gehouden door doelmatig beheer;
b. de kans kwetsbaarheid voor wateroverlast wordt verkleind door, naast de aanleg van hemelwaterriool, ook te zoeken naar ruimtelijke oplossingen;
c. er wordt werk gemaakt van het omgaan met weersextremen door integratie van verharding, groen en blauw in de openbare ruimte en gebiedsontwikkelaars wordt in Meierijstad een wateropgave meegegeven;
d. de betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid voor water bij inwoners en bedrijven wordt vergroot door ontmoediging en stimulering.

Het PWR is tevens de basis voor de rioolheffing. Met de rioolheffing worden de kosten voor maatregelen en investeringen zoals beschreven in het PWR gedekt.

De financiële consequenties van het PWR zijn op basis van een meerjaren kostendekkingsplan vertaald naar de rioolheffing. Besluitvorming over de hoogte van de tarieven van de rioolheffing vindt plaats bij de vaststelling van de Verordening Rioolheffing Meierijstad.

Argumenten

1.1 Het betreft uitwerking van wettelijke taken (zorgplichten).

In de Wet milieubeheer en de Waterwet is vastgelegd dat de gemeente de zorgplichten voor stedelijk afvalwater, afvloeiend regenwater en grondwater heeft. Aangezien de uitwerking van de zorgplichten een kaderstellend karakter heeft en de financiële consequenties in de begroting worden vertaald, is het aan de gemeenteraad om hierover een besluit te nemen.
Het vaststellen van het gemeentelijke rioleringsplan is op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer de bevoegdheid van de gemeenteraad.

1.2 Het stedelijk watersysteem draagt bij aan het beschermen van de volksgezondheid.

De gemeente waarborgt het maatschappelijk belang van de volksgezondheid door het stedelijk afvalwater uit de directe leefomgeving te verwijderen.

1.3 Het stedelijk watersysteem draagt bij aan het voorkomen van milieu- en wateroverlast.

Door de inzameling en verwerking van regen- en grondwater verwijdert de gemeente overtollig water uit de bebouwde omgeving. Door de aanleg van voorzieningen voorkomt de gemeente dat ongezuiverd stedelijk afvalwater of verontreinigd regenwater op of in de bodem of het oppervlaktewater komt.

1.4 Een rioolstelsel is niet ongevoelig voor wateroverlast bij extreme regen.

Zoals de situatie op 14 juli 2021 in Zuid-Limburg is geweest, met veel waterlast en waterschade, is in de gemeente Meierijstad nog niet voorgekomen. Toch kan die situatie ook in Meierijstad voorkomen. Het is echter onbetaalbaar om dergelijke overlast volledig te voorkomen. Het is wel mogelijk om wateroverlast zo veel als mogelijk te beperken, gecombineerd met een doelmatige besteding van de beschikbare middelen. Meierijstad committeert zich met dit programma aan het participeren aan een veilige en gezonde leefomgeving door schade en overlast van weersextremen zoveel als mogelijk te beperken.
Meierijstad heeft in de huidige planperiode van het rioleringsplan geparticipeerd in een klimaateffectatlas van de werkregio As50+. Deze atlas geeft voor de klimaatthema's wateroverlast, hitte, droogte en overstroming de kwetsbaarheid aan van de fysieke leefomgeving. Tegelijkertijd is ten behoeve van klimaatoverlast als ruimtelijke opgave een Klimaatonderlegger opgesteld en worden de basisrioleringsplannen geactualiseerd.

1.5 Iedereen draagt zijn steentje bij, om klimaatbestendig te worden zijn ook maatregelen op particulier terrein nodig.

Tot nu toe is het beleid van de gemeente Meierijstad er vooral op gericht geweest om particulieren te ontzorgen. Om als gemeente klimaatbestendig te worden, is het noodzakelijk dat ook particulieren (burgers en bedrijven) hun steentje bijdragen aan het verwerken van regenwater: de betrokkenheid van particulieren moet worden vergroot.

De betrokkenheid van particulieren kan worden vergroot door middel van een stimuleringsregeling voor het afkoppelen van regenwater of ontstenen en vergroenen van tuinen en parkeerplaatsen, een hemelwaterverordening, differentiatie van de rioolheffing en stimulering van groene daken. Ook een afkoppelcoach heeft daarin een rol. De mogelijkheden hiertoe worden vanaf 2022 verder onderzocht.

1.6 Het PWR sorteert voor op de komende omgevingsvisie

De gemeente Meierijstad is bezig met het opstellen van een omgevingsvisie, een verplichting van de Omgevingswet. Het PWR geeft invulling aan het beleid, de ambitie en strategie voor het thema water en riolering als onderdeel van het omgevingsbeleid. Daarmee vormt het PWR input voor zowel de omgevingsvisie, mogelijk ook het omgevingsplan en het omgevingsprogramma. Daarmee gaat het thema water en riolering aan een aantal andere beleidsthema's raken, onder andere (volks)gezondheid, veiligheid, wonen, energietransitie en leefbaarheid.

1.7 Het PWR is in samenwerking met de waterschappen opgesteld.
Bij de totstandkoming van het PWR zijn zowel waterschap Aa en Maas als De Dommel vanaf het begin betrokken geweest. Daarmee hebben beide waterschappen de gelegenheid gekregen om zowel inhoudelijk hun bijdrage te leveren en te reageren. Tegelijkertijd werd hen op deze manier de mogelijkheid geboden om het PWR te laten aansluiten bij de totstandkoming van beider Waterbeheerplannen.

2.1 Financiën water en riolering op orde.
Het is wettelijk vastgelegd dat gemeenten, provincies en waterschappen jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Voor gemeenten en provincies is de regelgeving hieromtrent vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Door het gebruik van een kostendekkingsplan voor de begroting en de meerjarenbegroting, wordt voldaan aan de BBV-systematiek Kapitaalgoederen en Riolering.
Door te kiezen voor het kostendekkingsplan worden de kosten voor riolering niet afgewenteld op de algemene middelen, waarop bij het ontbreken van een dergelijk plan, een beroep gedaan zou moeten worden, wanneer dezelfde kwaliteit van de riolering wordt nagestreefd.

Kanttekeningen
1.1 Omgaan met weersextremen betekent investeren.
Er wordt een meer klimaat adaptieve koers voorgesteld. Deze koers brengt extra investeringskosten met zich mee. Ook de jaarlijkse kosten zijn hoger, dan wanneer niet-klimaat adaptief wordt gehandeld. Voor de gemeenschap zijn de kosten als gevolg van schade door klimaatverandering namelijk op de lange termijn daarentegen zeer waarschijnlijk lager dan wanneer op korte termijn niet-klimaat adaptief wordt gehandeld.

1.2 Waterrobuust is niet zonder wateroverlast.
Het streven uit het PWR om voldoende zwaardere regenbuien te verwerken, is niet in een planperiode te realiseren. Het risico op waterschade en wateroverlast blijft derhalve aanwezig.

1.3 Weerstand op participatie is mogelijk.
De gemeente heeft de afgelopen decennia de inwoners en bedrijven in Meierijstad zoveel als mogelijk ontzorgd op het gebied van hemel- en afvalwater. De gemeente en de beide waterschappen zorgden voor de afvoer van al het water waar iemand van af wilde. De gemeente kan echter geen droge voeten garanderen, wanneer iedereen van het regenwater af wil. Daarom is participatie en samenwerking sterk gewenst. Er kan echter weerstand ontstaan op participatie. Als er altijd voor je (droge voeten) is gezorgd, dan is het een behoorlijke omwenteling om te beseffen dat je zelf ook een verantwoordelijkheid en eigenaarschap hebt en daar naar dient te handelen. Om onze inwoners en bedrijven goed mee te nemen in deze omwenteling gaan we een afkoppelcoach inzetten.
Communicatie
Communicatie met de inwoners en bedrijven vindt plaats bij de uitvoering van concrete projecten, mede op basis van gebiedsgericht werken. In de brede voorlichting over maatregelen rond

klimaatadaptatie komt ook de wijze aan bod waarop we omgaan met weersextremen als gevolg van de klimaatverandering. Hiervoor zetten we de komende planperiode een afkoppelcoach in.

Participatie
De blauwdruk van het PWR is in ambtelijke samenwerking met de waterschappen De Dommel en Aa en Maas tot stand gekomen. Deze samenwerking vloeit voort uit de al jaren lopende samenwerking via de werkregio's De Meierij en As50+. Deze werkregio's stammen uit de tijd van de regionale samenwerking op basis van het Bestuursakkoord Water uit 2011.

Duurzaamheid
Het nieuwe PWR draagt vanuit de zorgplichten bij aan een veilige en gezonde leefomgeving in 2050 en kan worden beschouwd als een concrete uitwerking van onze Duurzaamheidsvisie. Om inzicht te geven in de effecten van People, Planet en Profit (PPP) is bijlage 1 “PPP scan PWR 2022-2026” toegevoegd.

Financiële toelichting
In het PWR 2022 - 2026 zijn de financiële uitgangspunten uitgewerkt. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de jaarlijkse op te stellen begroting en de tariefberekening rioolheffing. De kosten van de uitvoering van de maatregelen uit het PWR worden namelijk gedekt uit de rioolheffing. De tarieven rioolheffing en de begroting worden jaarlijks afzonderlijk ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Exploitatie 2022 – 2026
Voor de exploitatie van water en riolering conform het kostendekkingsplan van het PWR worden de volgende exploitatielasten voorzien, zie tabel 1.

Tabel 1: Totale lasten rioleringszorg voorz. BBV 44.2 planperiode 2022–2026 (excl. inflatie, bedragen × EUR 1.000)

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**Plan-periode**
Dotatie (voorz. BBV 44.1d)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	**5.000**
Nieuwe kapitaallasten	-	-	-	-	-	**-**
Kapitaallasten verleden*	1.386	1.373	1.373	1.362	1.337	**6.831**
Exploitatie	3.868	3.868	3.798	3.798	3.798	**19.129**
Onderzoek	668	528	368	468	368	**2.398**
BTW**	2.797	1.471	1.459	1.097	1.122	**7.946**
Totaal	**9.718**	**8.240**	**7.997**	**7.725**	**7.625**	**41.304**

*inclusief investeringen uit projectenplan t/m 2017

** de uitschieter in de BTW in 2022 wordt veroorzaakt door het hogere investeringsvolume in 2022. De BTW over deze investeringen nemen we ook mee in de kostendekkendheid

Investeringsuitgaven
De komende planperiode gaan we investeren in het klimaatbestendiger maken van onze gemeente om hiermee de kwetsbaarheid voor wateroverlast te verlagen. De volgende investeringen zijn de komende planperiode voorzien voor water en riolering, zie tabel 2.

Tabel 2: Onttrekkingen en dotaties voorziening BBV 44.1 lid d (excl. BTW en inflatie, bedragen × EUR 1.000)

	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**Plan-periode**
Stand voorziening 01-01	*30.037*	*24.362*	*21.138*	*17.479*	*15.641*	
Vervangingen	182	203	2.854	2.837	3.056	**9.132**
Projectenplan na 2017	4.638	2.166	1.806	-	-	**8.609**
Nieuwe projecten	1.855	1.855	-	-	-	**3.710**
Dotatie	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	**-5.000**
Stand voorziening 31-12	*24.362*	*21.138*	*17.479*	*15.641*	*13.586*	
Totaal*						**16.451**

* Positief getal is een onttrekking, negatief getal is een dotatie

Kostendekking en rioolheffing
Het doel van de kostendekkingsberekening is een onderbouwde prognose te maken van het verloop van de rioolheffing in de toekomst, gebaseerd op de lasten, zoals deze in de vorige paragraaf zijn benoemd. Hoewel we een zo goed mogelijke benadering nastreven van het toekomstige verloop van uitgaven en inkomsten, blijft dit vooral het bepalen van de trend naar de toekomst.
Het verloop van de rioolheffing is afhankelijk van onder meer veranderende wetgeving, nieuw beleid of het gemeentelijke uitgavenpatroon, waardoor een regelmatige actualisatie van de kostendekking wenselijk is.

Op basis van de uitgangspunten, totale lasten, inkomsten en stand van de voorziening zoals in het PWR (hoofdstuk 9) beschreven, is het effect op de rioolheffing bepaald voor de periode 2021 – 2080. Uitgangspunt hierbij is dat rioolheffing kostendekkend is.

Om alle uitgaven, die met de rioleringszorg gepaard gaan te dekken, heffen wij rioolheffing.
De rioolheffing bestaat uit twee delen:
- Eigenarendeel: voor de eigenaar van een woning of niet-woning die direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering. De hoogte van dit deel van de heffing wordt bepaald op basis van een percentage van de WOZ-waarde
- Gebruikersdeel: voor de gebruiker van een woning of niet-woning, die direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering. Voor de hoogte van dit deel van de heffing is onderscheid gemaakt tussen woningen en niet-woningen
  - Woningen: onderscheid tussen éénpersoons- of twee- en meerpersoonshuishouden
  - Niet-woningen: staffel op basis van de afgevoerde hoeveelheid water

De gemiddelde rioolheffing bedraagt in 2021 (startjaar berekening) EUR 185,00 conform het huidige GRP. De rioolheffing kan ook in de periode 2022 – 2026 op dit niveau blijven, exclusief inflatiecorrectie.

Om te anticiperen op de komende gebiedsgerichte aanpak nemen we de resultaten hiervan mee in de financiële actualisatie van het kostendekkingsplan in 2023 en bepalen we het effect hiervan

op de kostendekkendheid van het tarief. Tussentijdse bijstelling kan dus nodig zijn, maar wordt nu niet voorzien.

Planning
Na vaststelling van het PWR wordt bekeken of er onder de Omgevingswet nog wordt gewerkt met het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsprogramma water en riolering zoals nu nog te doen gebruikelijk.

Rechtsbescherming
Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie
Na vaststelling van het PWR wordt bekeken of er onder de Omgevingswet nog wordt gewerkt met het jaarlijks opstellen van een uitvoeringsprogramma water en riolering zoals nu nog te doen gebruikelijk. De systematiek van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's kent ook een deel monitoring en evaluatie.

Bijlagen
Programma Water en Riolering 2022 - 2026
PPP scan PWR 2022 – 2026

Onderliggende documenten
Niet van toepassing.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,

De secretaris,	De burgemeester,
Drs. M.G.C. Wilms –Wils RA	ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 19 oktober 2021

Gelet op artikel 4.22 van de Wet milieubeheer

Besluit gemeenteraad:
1. te besluiten het Programma Water en Riolering 2022 - 2026 vast te stellen en in werking te laten treden per 1 januari 2022;
2. te besluiten om voor het onderdeel water en riolering het kostendekkingsplan als input te gebruiken voor de meerjarenbegroting;
3. te besluiten de kosten voor de uitvoering van het Programma Water en Riolering 2022 te dekken middels de rioolheffing gebaseerd op de Verordening Rioolheffing Meierijstad 2022 waarvoor een separaat raadsvoorstel wordt ingediend.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 16 december 2021

De raad voornoemd,

De griffier,	De voorzitter,
A.F.J. Franken	ir. C.H.C. van Rooij